

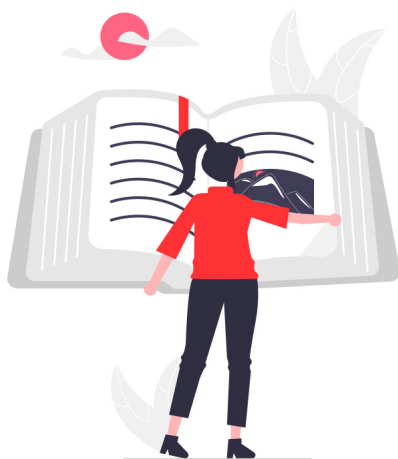
VIC - VÅRDPROFESSIONER INOM KARDIOLOGI

KOMPETENSBESKRIVNING FÖR SPECIALISTSJUKSKÖTERSKA MED INRIKTNING HJÄRTSJUKVÅRD

FÖRORD

Vårdprofessioner inom kardiologi (VIC) - är en nationell förening för vårdprofessioner med akademisk utbildning verksamma inom hjärtsjukvård. Majoriteten av VIC:s närmare tusen medlemmar är sjuksköterskor. Mål för VIC är att möjliggöra utbyte av erfarenheter och kunskap, att stimulera till utbildning och forskning samt främja interprofessionellt teamarbete inom hjärtsjukvården. Vidare är VIC en del av Svenska Hjärtförbundet vars övergripande uppgift är att främja samverkan och samarbete inom svensk hjärtsjukvård samt att finna nya samarbetsformer för svenska specialistföreningar engagerade i hjärtsjukvård. VIC arbetar genom att utöka samarbetet inom såväl klinisk verksamhet som utbildning och forskning, med fokus på att bredda kompetensen inom gränsområden mellan de olika specialiteterna. VIC, lärosäten och kliniska verksamheter anser det angeläget att utarbeta en kompetensbeskrivning för specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård. Kompetensbeskrivningen för specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård utgör ett komplement till Svensk sjuksköterskeförenings kompetensbeskrivning för leg. sjuksköterskor (2017) och visar på den kompetens en specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör besitta.

SYFTE

Syftet med kompetensbeskrivningen är att beskriva profession, yrkesroll och kompetensområde för specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård.

Kompetensbeskrivningen ska:

- skapa förutsättningar för jämlik och säker hjärtsjukvård
- utgöra ett stöd för den enskilda sjuksköterskan
- utgöra ett stöd för arbetsgivare i att säkerställa kompetens samt tillgodose specialistsjuksköterskans behov av kontinuerlig fortbildning
- utgöra en vägledning för lärosäten för utformning, planering och genomförande av specialistutbildning

BAKGRUND

Sedan 2014 har utbildning för specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bedrivits på några av Sveriges lärosäten. Patienter med hjärtsjukdom behöver specialiserad hjärtsjukvård vilket ställer allt högre krav på kompetensen hos sjuksköterskor som arbetar inom området. Patienter med hjärtsjukdomar finns på alla vårdnivåer inom hälso- och sjukvården och därmed finns behov av specialistsjuksköterskor med inriktning hjärtsjukvård inom olika enheter.

Kompetensområde för specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård

Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård arbetar på alla vårdnivåer med patienter med komplexa sjukdomstillstånd. Detta ställer höga krav på kompetens inom såväl omvårdnad- som medicinsk kunskap. Specialistsjuksköterskan ska ha fördjupad kunskap om olika hjärtsjukdomar och dess utredning, förmåga att tolka symtom och värdera kliniska fynd samt genomföra och utvärdera medicinsk- och icke-medicinsk behandling. Specialistsjuksköterskan ska även ha kunskap inom primär- och sekundärprevention inom hjärtsjukvård. Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård ska kunna arbeta självständigt utifrån nationella - och internationella riktlinjer samt regionala vårdprogram.

KÄRNKOMPETENSER

Personcentrerad vård

Personcentrerad vård innebär att se patienten som en person med unika behov, erfarenheter, resurser och sociala relationer och ska inte objektifieras till en diagnos. Patient och närståendes berättelse är utgångspunkt för vården och lägger grunden för partnerskap där patienten och närståendes står för kunskap om att leva med hjärtsjukdom och specialistsjuksköterskan inriktning hjärtsjukvård bidrar med expertis inom vård och behandling. Gemensamt skapas mål för vården som journalförs i form av en omvårdnadsplan.

Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör ha kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga att:

- självständigt initiera, planera, genomföra och utvärdera evidensbaserad och personcentrerad vård vid hjärtsjukdom samt reflektera över hur det egna förhållningssättet påverkar vid bedömning av medicinska åtgärder och omvårdshandlingar
- utifrån patientberättelsen identifiera förmågor, resurser, risker och eventuella hinder samt upprätta omvårdnadsplan i samverkan med patient och närstående i komplexvårdsituationer
- ha förmåga att bemöta personer med hjärtsjukdom och deras närstående vid krisreaktioner
- främja hälsa och förebygga hjärtsjukdom och dess komplikationer samt främja en värdig död
- utveckla och skapa förutsättningar för pedagogiska samtal och

patientundervisning av patienter med hjärtsjukdom och deras
närstående samt ha insikt om existentiell hälsa och sociala
sammanhang

- främja autonomi, delaktighet och värdighet för såväl patient som
närstående samt värna vårdmiljön i enlighet med vårdetiska principer
och jämlik vård

Evidensbaserad vård

Evidensbaserad vård är en av kärnkompetenserna och syftar till att
tillämpa bästa tillgängliga evidens grundad på resultat från aktuell
forskning som underlag för vårdbeslut. Kunskap om innehållet i
aktuella nationella och internationella riktlinjer inom hjärtsjukvård
tillför kompetens för specialistsjuksköterska med inriktning
hjärtsjukvård för att kunna påverka och förbättra vården för patienter
med hjärtsjukdom.

Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör ha kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga att:

- värdera och implementera aktuell evidensbaserad kunskap och
beprövad erfarenhet i omvårdnadsprocessens alla steg för att främja
hälsa och välbefinnande för patienter med hjärtsjukdom
- utifrån evidens kunna fungera som specialist inom hjärtsjukvård och
vara rådgivande för andra verksamheter
- delta aktivt i utvecklingen av vården och vårdens processer för
patienter med hjärtsjukdom utifrån ett omvårdnadsperspektiv

Kvalitetsutveckling genom förbättringsarbete

Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör utveckla omvårdnad utifrån patientens behov och resurser för en god och säker vård. Det innebär att förstå hur vårdorganisationer och deras olika system är utformade, se förändringar över tid samt förstå vikten av att mäta och följa upp vårdens kvalitet. Fortlöpande förbättringsarbete utifrån senaste evidens och/eller beprövad erfarenhet där patient och närstående involveras är en förutsättning för att uppnå bästa möjliga kvalitet på vården.

Specialistsjuksköterskan bör kunna initiera och leda detta arbete.

Områden för förbättring kan bland annat identifieras och följas genom de hjärtspecifika nationella kvalitetsregistren.

Specialistsjuksköterska inriktning hjärtsjukvård bör ha kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga att:

- kritiskt värdera befintliga rutiner och metoders relevans samt identifiera kunskapsbrister
- identifiera och vara behjälplig med att genomföra forsknings-och utvecklingsarbete
- utveckla, samverka, initiera och medverka till förbättringsarbete inom kvalitetsutveckling med fokus på patientsäkerhet och omvårdnad vid hjärtsjukdom
- utvärdera implementeringen av riktlinjer och vårdprogram för att främja hållbar utveckling
- samverka med patienter och närstående vid förbättringsarbete

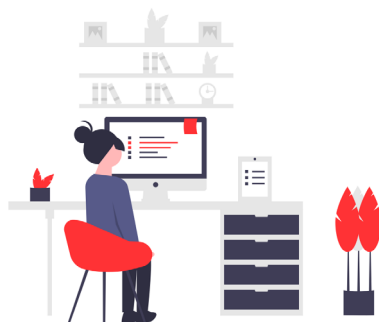
Digital vård

Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör kunna använda och initiera utveckling av e-hälsoverktyg och e-hälsotjänster för att svara mot krav på patientsäkerhet, vårdkvalitet och tillgänglighet i en alltmer komplex vårdmiljö och med fokus på patientens och närståendes behov och kunskap.

Digitaliseringen ska användas som verktyg för att stärka patientsäkerhet, delaktighet, vårdkvalitet och tillgänglighet och säkerställa vård på lika villkor.

Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör ha kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga att:

- identifiera behov av kommunikation, information och undervisning samt motivera patienter med hjärtsjukdom och dess närstående till delaktighet vid beslut om vård för att främjar lärande, egenvård, hälsa och välbefinnande
- delta i utvecklingen av relevant e-hälsa utifrån ett professionellt perspektiv som främjar säker överföring av information och samordning av patientens vård

Samverkan i team

För att säkerställa en säker vård är det viktigt att samverka och arbeta i interprofessionella team i vården kring patienten, tillsammans med patienten. För ett bra teamarbete krävs att det finns en förståelse för varandras kunskapsområden och en tydlig kommunikation inom teamet. Den gemensamma nämnaren för ett gott teamarbete är att olika kompetenser kompletterar varandra för att nå bästa resultat. Samverkan i team är en nyckelfaktor för en personcentrerad och säker hälso- och sjukvård. Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård bör kunna leda arbetet i teamet och även vara en del av teamet, samt inneha en roll som mentor för kollegor.

Specialistsjuksköterskan med inriktning hjärtsjukvård bör ha kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga att:

- leda och koordinera samarbetet i det interprofessionella teamet och säkerställa att patient och närstående inkluderas
- säkerställa informationsöverföring och undervisning mellan teamets medlemmar och medverka som stöd vid komplexa vårdssituationer till kollegor
- främja för ett interprofessionellt teamarbete vid omhändertagande av personer med hjärtsjukdom i samverkan med patient, närstående och övriga vårdprofessioner

Säker vård

För att främja patientens hälsa och välmående ska omvårdnaden bedrivas ur ett patientsäkert perspektiv. Vården av patienter ska utföras med hög kvalitet för att främja patientens hälsa och välmående. Att säkerställa en säker vård bygger på att utifrån evidensbaserad kunskap förebygga vårdskada. Säker vård innebär även att identifiera risk för ohälsa eller befintliga problem som finns hos patienter som lever med eller drabbats av hjärtsjukdom. Patienten ska inkluderas och vara delaktig i sin egen vård.

Specialistsjuksköterska inriktning hjärtsjukvård bör ha kunskaper och färdigheter att:

- identifiera faktorer som utgör ett hot mot säker vård samt leda och initiera förbättringsåtgärder i syfte att förebygga vårdskador
- värdera verkningsmekanismer kontraindikationer, behandlingseffekter och risker av behandling vid vård av personer med hjärtsjukdom
- utföra evidensbaserade primär- och sekundärpreventiva åtgärder och planera samt utvärdera dessa enligt riktlinjer
- initiera utvecklingen av vården ur ett hållbarhetsperspektiv

Utöver de sex kärnkompetenserna ingår även fördjupning inom pedagogik och ledarskap inom kompetens- och ansvarsområden för specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård

Pedagogik

- handleda kollegor samt studenter i specialistutbildning
- inom specialistområdet utveckla, planera, genomföra och utvärdera information och utbildningsinsatser i dialog med patienter och närstående i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa

Ledarskap

- ansvara för att leda, fördela, organisera och samordna omvårdnadsarbetet för patienter med komplexa omvårdnadsbehov vid avancerad hjärtsjukdom
- motivera och leda medarbetare utifrån evidensbaserad praktisk tillämpning och ge konstruktiv återkoppling i omvårdnadsarbetet

Arbetsprocess

Arbetsgruppen som har utformat kompetensbeskrivningen utsågs inledningsvis av VIC:s styrelse. Arbetsgruppen höll ett inledande möte där beslut togs att inkludera fler medlemmar i arbetsgruppen. En referensgrupp utsågs och en tidsplan utarbetades. Arbetsgruppens medlemmar har bestått av representanter från VIC:s styrelse och arbetsgrupper, representanter från tre olika lärosäten samt specialistsjuksköterskor i med inriktning hjärtsjukvård. Gruppen som helhet har en bred kompetens med lång klinisk och akademisk erfarenhet från hjärtsjukvårdens olika områden. Medlemmar från VIC:s styrelse samt medlemmar från arbetsgrupperna tillsammans med ett antal lärosäten tillsatte år 2019 en arbetsgrupp med uppgift att utforma en kompetensbeskrivning för specialistsjuksköterskan med inriktning hjärtsjukvård, 60 hp, då denna utbildning är förhållandevis ny och i dagsläget endast erbjuds på tre lärosäten i Sverige.

Dokumentet har granskats av en referensgrupp och därefter reviderats efter synpunkter.

Arbetsgrupp

Richard Ahlsröd, Specialistsjuksköterska inriktning anestesi och akutsjukvård, MSc, Adjunkt vid Sophiahemmet Högskola, Stockholm

Lena Björck, Universitetssjukhusöversjuksköterska, Docent, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska Akademien, Göteborgs universitet samt Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg.

Åsa Fåhraeus, Leg. Sjuksköterska, Hjärtintensiven, Universitetssjukhuset i Skåne. Styrelseledamot i VIC.

Emma Hag, Leg. Sjuksköterska, MSc, Hjärtmottagningen, Länssjukhuset Ryhov, Jönköping. Tidigare styrelseledamot i VIC.

Catrin Henriksson, Leg. Sjuksköterska, Med. dr, Klinisk lektor vid Uppsala universitet

Maria Liljeroos Leg. Sjuksköterska, Medicinkliniken Mälarsjukhuset, Med. Dr, Adjungerad universitetslektor, Institutionen för hälsa, medicin och vård, Avdelningen för omvårdnad och reproduktiv hälsa Linköpings universitet, Ordförande i VIC

Caroline Löfvenmark, Leg. Sjuksköterska, Med. dr, Lektor vid Sophiahemmet Högskola, Stockholm

Annika Odell, Översjuksköterska, Med. dr, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, samt Adjungerad Universitetslektor, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska Akademien, Göteborgs Universitet

Mona Schlyter, Leg Sjuksköterska, Med. dr, Kardiologkliniken Malmö universitetssjukhus, Ordförande Emerita i VIC

Carl Schweitz, Specialistsjuksköterska inriktning hjärtsjukvård, Hjärtintensiven, Kardiologiska kliniken, Linköpings Universitets Sjukhus

Linda Ternrud, Specialistsjuksköterska inriktning hjärtsjukvård, Doktorand, Hjärtmottagningen, Skånes Universitetssjukhus, Lund

Marie Thonander Leg. Sjuksköterska, specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård, MSc, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Maria Wahlström, Leg. Sjuksköterska, Med. dr, Bitr. lektor vid Sophiahemmet Högskola, Stockholm

Kim Robin Fåhraeus, Grafisk formgivare

Referensgrupp

Margareta Brännström, Leg Sjuksköterska, Professor, Institutionen för omvårdnad, Umeå universitet

Henrik Engblom, Specialistläkare, Professor i klinisk fysiologi, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm

Anna Forsberg, Leg Sjuksköterska, Professor i vårdvetenskap, Lunds universitet

Stefan James, Professor i kardiologi, Institutionen för medicinska vetenskaper, Uppsala universitet

Mattis Lidin, Specialistsjuksköterska med inriktning hjärtsjukvård, Med. dr, Karolinska Universitetssjukhuset Karolinska Institutet, institutionen för Medicin Solna Stockholm

Bertil Lindahl, Professor i Kardiologi, Uppsala Clinical Research center och Institutionen för Medicinska Vetenskaper, Uppsala universitet

Jan Mårtensson, Leg Sjuksköterska, Professor, Föreståndare Forskarskolan Hälsa och Välfärd, Avdelningen för omvårdnad, Hälsohögskolan Jönköping

Carolin Nymark, Leg. Sjuksköterska, Med. dr, Omvårdnadsansvarig Tema Hjärta, Kärl och Neuro, Karolinska Universitetssjukhuset Karolinska Institutet, institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, Stockholm

David Sparv, Chefssjuksköterska vid Skånes Universitetssjukhus, Lund

Anna Strömberg, Leg. Sjuksköterska, Prodekan, Professor, Institutionen för hälsa, medicin och vård, Avdelningen för omvårdnad och reproduktiv hälsa, Linköpings universitet

Ingela Thylén, Leg Sjuksköterska, Docent, Institutionen för hälsa, medicin och vård, Avdelningen för omvårdnad och reproduktiv hälsa, Linköpings universitet

Litteraturlista

Astin, F., Carroll, D. L., Ruppert, T., Uchmanowicz, I., Hinterbuchner, L., Kleisiou, E., ... & Ketchell, A. (2015). A core curriculum for the continuing professional development of nurses: developed by the Education Committee on behalf of the Council on Cardiovascular Nursing and Allied Professions of the ESC. *European Journal of Cardiovascular Nursing*, 14(3), 190-197.

Fagerström, L. (Ed.). (2011). *Avancerad klinisk sjuksköterska: Avancerad klinisk omvårdnad i teori och praxis*. Studentlitteratur.

Hayman, L. L., Berra, C., Fletcher, B. J., Miller, N. H. (2015). The role of in promoting cardiovascular health worldwide: The global cardiovascular nursing leadership forum. *Journal of the American College of Cardiology* 66 (7), 864-866, 2015. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jacc.2015.06.1319>

Leksell, Janeth & Lepp, Margret. (2019). *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. Stockholm: Liber.

Lepp M & Leksell J (2017) *Vårdens kärnkompetenser från ett pedagogiskt perspektiv*. Liber. ISBN: 978-91-47-11229-6

Socialstyrelsen. (12 juni 2020). Nationella riktlinjer för hjärtsjukvård. Hämtad på: https://www.sls.se/globalassets/svkf/nr-hjartsjukvard-re-missversion-vetenskapligt-underlag_4.pdf

Rosengren, K. (2014). *Vårdledarskap – Att utveckla och förbättra framtidens vård och omsorg*. Lund: Studentlitteratur ISBN: 9789144094557

Svensk sjuksköterskeförening på <https://swenurse.se/var-verksamhet>

Udo, Camilla. (2020). *Personcentrerad vård. Vårdhandboken*. Hämtad den 13 januari 2020 på <https://www.vardhandboken.se/arbetssatt-och-ansvar/bemotande-i-var-d-och-omsorg/bemotande-i-var-d-och-omsorg-vardegrund/personcentrerad-var-d/>

Vårdpersonal inom cardiologi på: <https://www.sls.se/vic/>